

JAAARREDE DIENSTJAAR 2024

Z.E. CHANDRIKAPERSAD SANTOKHI
PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME

Geachte voorzitter,
Leden van De Nationale Assemblée, Goedemorgen,

Voorzitter,
Voor de regeerperiode 2020-2025, spreek ik vandaag in ons Hoogste College van Staat, de grondwettelijk vereiste jaarrede uit, die gaat over het dienstjaar 2024.

Voorzitter, Geachte leden,
Dit is de vierde Jaarrede, die ik als regeringsleider hier presenteer.

Met z'n allen zijn we drie jaar ouder, en ik hoop met z'n allen, ook drie jaar wijzer geworden.

Drie jaren van 'ups-and-downs', voor sommigen meer 'downs' dan 'ups'. Drie jaren, die ons ook belangrijke lessen hebben geleerd.
De belangrijkste les, meneer de voorzitter, is dat we te optimistisch zijn geweest, over het tempo waarin we zaken konden rechtzetten.

Laat ik het beperken tot mezelf; misschien ben ik te optimistisch geweest over het tempo waarin we fundamenteel ontspoorde zaken, weer op spoor konden zetten.

Misschien ben ik ook te optimistisch geweest, over de slagkracht van onze coalitie.

En hebben we ons misschien ook onvoldoende gerealiseerd, dat agenda's in werkelijkheid niet synchroon liepen.

Terwijl we dachten goede afspraken te hebben middels het regeerakkoord.

Ik zeg dit niet als excuus, maar om de context te schetsen, waar we vandaag staan, en waar we naar toe gaan.

En waar staan we, meneer de voorzitter, dames en heren leden van DNA? En waar gaan we naar toe?

Waar we staan, is betrekkelijk eenvoudig: macro-economisch staan we er goed voor, héél goed zelfs.

Maar op micro-economisch gebied, moet die goede ontwikkeling nog goed tot haar recht komen.

De samenleving heeft een hoge prijs betaald voor crisisbeheersing. Bepaalde groepen zijn onder de armoedegrens gekomen. Velen plukken nog steeds niet de vruchten van ons toekomstgericht beleid, om de economie fundamenteel recht te trekken.

En meneer de voorzitter, ik ben me bewust van de pijn, die de hervormingsmaatregelen hebben gebracht, en nog even zal brengen.

Ik sluit mijn ogen daar niet voor.

Anders dan tegenstanders, op “social media” beweren, is deze president nog steeds die gewone jongeman van Lelydorp, een gewone jonge man, die weet, waar hij vandaan is gekomen.

Ik zie, hoor en voel wat mensen meemaken.

En ik loop ook niet weg, voor die pijn, klachten en frustraties.

Ik neem die verantwoordelijkheid, en ik heb respect voor de offers, die het volk heeft gebracht.

Maar ik heb ook respect voor degenen die bijdragen aan een gezond Suriname. Een diepe buiging daarvoor.

Zoals, ik in mijn eerste Jaarrede al zei: we hebben die uitdaging niet op ons genomen, omdat het makkelijk is, maar omdat de loop van de geschiedenis deze verantwoordelijkheid op onze schouders heeft gelegd.

Een taak, die wij vastberaden en met succes gaan afronden!

En waar gaan we naar toe, meneer de voorzitter, geachte leden van DNA?

Het is onze overtuiging, dat we op weg zijn naar een betere en duurzame toekomst.

En het merendeel van de experts uit binnen- en buitenland ondersteunen ons daarin.

Linksom of rechtsom, we gaan weer groeien.

Als we de handen ineenslaan, dan zal de koopkracht zich stabiliseren, en kunnen we weer groeien.

Gaan we op korte termijn terug naar de koopkracht, uit goede tijden? Helaas, nee, laten we wel met onze beide benen op de grond blijven. Stabiliseren, er weer uit klimmen, en meer ademruimte voor de burger creëren, is nu onze hoogste prioriteit.

De verwachte successen in de oliesector, maar ook in de agrarische sectoren, en de herordeningen van de goud- en houtsectoren, zijn daarbij cruciaal.

Ik roep daarom, De Nationale Assemblée op, om ons beleid op deze gebieden te ondersteunen, zodat we met een nationale aanpak verlichting kunnen brengen in de samenleving.

Meneer de voorzitter, op weg naar die betere toekomst, vraag ik in het bijzonder aandacht voor de veiligheid van onze bewoners en ons land.

We moeten niet alleen over onze grenzen waken, maar ook over onze burgers.

En dan heb ik het niet alleen over de fysieke en publieke veiligheid.

Ik heb het ook over de wijze waarop het openbare debat, nu wordt gevoerd op straat, in de media en via “social media”.

Het is soms mensonterend, hoe we met elkaar omgaan. Dat is niet acceptabel. Nationale veiligheid, en persoonlijke veiligheid, zijn geen partijpolitieke kwesties.

Het zijn beiden nationale kwesties.

Nationale normen en waarden, zoals respect en waardigheid, die we samen delen en samen moeten bewaken en hooghouden!

Ik roep iedereen op, daarin zijn verantwoordelijkheid te nemen, en over partijpolitieke grenzen heen te stappen.

Om te gaan voor het grote doel. Voorzitter,

Ik ga nu meer in detail in op diverse zaken.

Zoals ik al zei, niet alles is nog bereikt, en niet alles zal binnen dit regeertermijn ook gedaan kunnen worden.

Onderwijs, veiligheid en gezondheidszorg zullen prioriteit zijn, als het gaat om structurele hervormingen.

Voorzitter,

Onze macro economische parameters zijn sterk verbeterd, en de vooruitzichten zijn goed.

Om het begrotingstekort in te dammen en een reële economie te realiseren, zijn we begonnen met de geleidelijke afbouw van subsidies op een belangrijk aantal goederen.

Macro-economisch is dit een belangrijke voorwaarde om de onevenwichtigheden in onze economie weg te nemen, en een productiesysteem te realiseren met de juiste prijsstelling.

Om de pijnlijke effecten hiervan te dempen, is dit beleid tegelijkertijd ondersteund door financiële voorzieningen voor de kwetsbare groepen in de samenleving.

Door deze maandelijkse onbelaste financiële tegemoetkoming helpen wij deze groepen, hun rekeningen te betalen.

Onder andere door koopkrachtversterking voor gezinnen, met een inkomen van lager dan SRD 6.500.

Alsook koopkrachtversterking voor de ambtenaren en het verhogen van de financiële bijstanden voor zwakke huishoudens en voor de mensen met een beperking.

Ik wijs ook op de recentelijke verhoging van de AOV-uitkering. Dit zijn enkele maatregelen, die in dit verband zijn genomen.

De Wet op de Belasting Toegevoegde Waarde, BTW, is herzien en ook deze wet draagt de goedkeuring van uw parlement.

Voorzitter,

Met deze wet is niet alleen 40% van de basisgoederen vrijgesteld van BTW, maar ook het vrijstellingenbeleid is aangescherpt door de overige goederen in de categorie van 0% te plaatsen.

We zullen de uitvoering van de BTW-wet blijven monitoren en evalueren.

En voor wat de inning van de belastingen betreft, mag u ervan overtuigd zijn dat de regering de efficiency zal opvoeren en de nodige stappen zal zetten om dit structureel te verbeteren.

De inning van belastingen vormt een hoge prioriteit voor de regering, evenwel op basis van het principe dat de breedste schouders de zwaarste lasten dragen.

Het stabiliseren van de wisselkoers heeft ruime aandacht gekregen in het afgelopen jaar.

Ik kan concluderen dat thans een redelijke mate van stabilisatie is gerealiseerd.

Het regulier overleg tussen de monetaire autoriteiten en andere betrokken partijen zal in het komend jaar versterkt worden voortgezet.

De geïnstalleerde Retentie Unit bij het ministerie van Financiën en Planning, dat de allocatie van beschikbare valuta moet begeleiden, met name voor de import van essentiële en basisgoederen, wordt ook gecontinueerd.

Het hoeft geen betoog, dat we als land samen moeten blijven werken om onze lokale productie van goederen en diensten te stimuleren, om zo economische groei te bewerkstelligen.

In dat kader, zijn er door ons diverse fondsen in het leven geroepen, waarvan in het jaar 2022, het Agrarisch Kredietfonds, NOVA.

Ook is het Fonds voor Micro, Kleine en Middelgrote Ondernemingen opnieuw gelanceerd.

In 2023 is ook het Productie Krediet Fonds in het leven geroepen. De regering heeft verder in 2023 het Garantiefonds geëffectueerd.

Het Garantiefonds is een instrument om kredietverstrekking te stimuleren voor onze mensen en de versoepeling van financieringsvoorwaarden voor het midden- en kleinbedrijf.

Het realiseren van gezonde overheidsfinanciën zal ook voor 2024 een enorme uitdaging zijn.

Voortzetting van het herstructureringstraject moet ertoe leiden dat de rentelasten en aflossingsverplichtingen dragelijk zijn voor de begroting.

Zodat de Staat haar betalingsverplichtingen kan nakomen, én er voldoende middelen beschikbaar zijn voor beleidsterreinen, die belangrijk zijn voor onze burgers.

Tevens zal nadrukkelijk aandacht worden geschonken aan uitgave verminderende maatregelen, als onderdeel van het gestarte “public sector reform” programma.

Voorzitter,

Na ruim een jaar zware onderhandelingen en het werken aan het behalen van nieuwe targets, heeft Suriname de review van de bestuursraad van het Internationaal Monetair Fonds, IMF, deze week gehaald.

Hiermee wordt een sterk fundament gelegd voor koopkracht en herstel financieel monetaire situatie.

Ja, we zijn goed op weg!

Hierdoor is een onmiddellijke uitbetaling mogelijk van Special Drawing Rights, SDR 39,4 miljoen, ongeveer US\$ 53 miljoen, waarvan US\$ 33 miljoen bestemd is voor begrotingssteun.

We hebben laten zien dat wij met strakke discipline en goed bestuur en leiderschap, resultaten hebben kunnen presteren en presenteren aan het IMF.

Waar andere landen en regeringen moed en leiderschap, niet durven te tonen, doen wij dat als land en regering.

Voorzitter, sta mij toe, om hierbij u, uw geacht college en de gehele samenleving te bedanken voor uw bijdrage hieraan, maar vooral ook de samenleving te bedanken voor de offers, die zij heeft gebracht.

Het IMF-programma zal voortgezet worden om uitvoering te geven aan het monetair en fiscaal beleid, dat past binnen het macro-economisch raamwerk, dat met het Internationaal Monetair Fonds, IMF, is afgesproken.

Dit beleid draagt onder andere bij, tot het stabiel houden van de wisselkoers alsmede het behouden en versterken van de koopkracht van onze munteenheid.

Met dit beleid willen wij niet alleen de koers stabiel houden, maar ook de inflatie terugbrengen naar 35% en lager.

De regering evalueert periodiek de voordelen van dit programma, op de financieel-monetaire parameters, alsook met betrekking tot de maatschappelijke effecten.

De herschikking van de nationale en internationale schuld is voortgezet in 2023 en heeft geresulteerd in een in-principe overeenkomst, met de commerciële crediteuren alsook het herstructureren van de schuld met India.

Thans zijn de schuldonderhandelingen met China in een vergevorderd stadium, en deze week is een delegatie van de Volksrepubliek China in Suriname om de onderhandelingen voort te zetten.

Inmiddels is de overgenomen schuld verlaagd van bijkans 4 miljard USD naar 3.1 miljard USD!

Voorzitter, het doorlopen van een IMF-programma, met daarbij de noodzaak om ons schuldportfolio binnen- en buitenlands te herschikken, zijn belangrijk in vele opzichten.

Het uitvoeren van deze exercities creëert in de eerste plaats vertrouwen in de financiële wereld en bij de internationale financiële instellingen.

Ten tweede, betekent een succesvolle herschikking van de schulden ook, dat de druk op de nationale begroting effectief minder wordt.

Hierdoor ontstaat er fiscale ruimte, om andere aspecten van het economisch hervormingsprogramma te realiseren.

Daarnaast heeft een succesvolle herschikking ook positieve effecten op de monetaire parameters, waaronder de druk op onze monetaire reserve en daarmee ook verband houdend de wisselkoers.

Belangrijk is ook de effecten van succesvolle herschikkingen op de internationale financiële markt: onze kredietwaardigheid verbetert en rentepercentages voor leningen worden lager.

Laten we ook niet vergeten, dat indien wij geen schulden kunnen aflossen, en die lopen op in meer dan 100 miljoen USD per jaar, en indien wij geen succesvolle herschikking zouden hebben, de crediteuren hun geld kunnen opeisen, en mogelijk naar de rechter kunnen gaan om de betaling af te dwingen.

U begrijpt dat in zo'n situatie de effecten op onze nationale economie en het bestaan van de Surinaamse burger niet te overzien zouden zijn.

Voorzitter,

In 2024 zal het traject voor het verbeteren van de begrotingsuitvoering gecontinueerd worden, zodat deze ordelijk verloopt, controleerbaar en uitlegbaar is.

Dit omvat ook de modernisering van de afdeling “treasury”, zodat de kas-en bankgelden en cashflows, beter worden beheerst, ook in meerjarig perspectief.

Ook de burgers, die uitgesloten waren van het financieel systeem, worden nu opgenomen middels de uitvoering van het “Financial Inclusion” programma.

Met dit programma worden deze personen geïntegreerd in het formeel financieel systeem.

Ook voor de waarborging van financiële stabiliteit en integriteit van de financiële sector wordt er zorggedragen.

Voorzitter,

Het traject, hervorming en verzelfstandiging van de Belastingdienst, wordt voortgezet.

Enerzijds wordt het fiscaal stelsel gemoderniseerd, anderzijds wordt de Belastingdienst gereorganiseerd.

De hervorming van het belastingstelsel moet daarom integraal worden benaderd.

Er zal gewerkt worden aan het vereenvoudigen en moderniseren van diverse fiscale wetten.

Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de versterking van de douane en de douaneleiding.

Voor wat betreft de ontwikkelingsfinanciering, zal de samenwerking met verschillende internationale, multilaterale en regionale financiële instellingen worden geïntensiveerd.

Voorzitter,

Ook in 2023 hebben wij gewerkt aan duurzame versteviging van onze buitenlandse relaties.

We tellen internationaal weer mee.

We worden weer gerespecteerd en ons imago is sterk verbeterd. We hebben onze regionale en internationale relaties verstevigd.

We hebben ons gecommitteerd aan internationale klimaatdoelstellingen en werken nauw samen met andere landen om onze inspanningen op dit gebied te versterken.

Voorzitter,

Het is in ons aller belang, om een gerespecteerd en waardevol lid van die internationale gemeenschap te blijven.

En de getoonde interesse in ons land is oprecht en nadrukkelijk aanwezig.

Wij zullen het ingezette buitenlands beleid vanaf ons aantreden met als centrale uitgangspunt en doel het belang van Suriname voortzetten en intensiveren.

Met Guyana wordt de strategische agenda, om samenwerking daar waar het mogelijk is, te realiseren, voortgezet en gefaciliteerd zo ook de brug over de Corantijnrivier.

De intentie is, om de start van de brug komend jaar te realiseren.

Deze zal positieve effecten hebben op het personenverkeer en het handelsverkeer.

Ook onze relatie met Frans-Guyana en bij extenso met Frankrijk is geïntensiveerd.

Voor beide landen is het grensgebied een belangrijke sociaal-economische en veiligheidszone, waarover thans intensieve gesprekken worden gevoerd.

Wij kijken met geduld uit naar de ratificatie van de overeenkomst tussen ons land en Frankrijk, waarbij de grenzen van de Marowijnerivier, vanaf de monding tot aan de Lawarivier, zijn vastgelegd.

De oversteek tussen Albina en Saint Laurent du Maroni zal in het eerste kwartaal van 2024 verder vergemakkelijkt worden, wanneer de aanlegsteiger aan onze zijde is gerealiseerd.

Voorzitter,

Uiteindelijk is ook de wens van de regering, om een vaste oeververbinding tussen de beide landen te realiseren.

Hiertoe zullen gesprekken in 2024 gevoerd worden met de Franse autoriteiten en mogelijk tijdens een bezoek van de Franse president aan Suriname, worden bekrachtigd.

Ook de relatie met onze Zuiderbuur Brazilië is geïntensiveerd.

De functionele samenwerking waarbij Brazilië ons land op het gebied van landbouw, volksgezondheid, wetenschap, onderwijs, etc., ondersteund, is enorm gegroeid in het afgelopen jaar.

Op politiek-diplomatiek gebied is Suriname actief betrokken bij de nieuwe pogingen van de Braziliaanse president om de integratie op het Zuid-Amerikaans continent te bevorderen.

Ook onze relaties met de Caribische Gemeenschap zijn intensief, met als belangrijke aandachtspunten de economische ontwikkelingen.

Maar ook de politieke crisis op Haïti, de discussie rondom reparatie, tegen de achtergrond van het slavernijverleden, en de internationale vraagstukken, die van invloed zijn op onze sub-regio met name klimaatverandering en klimaatfinanciering.

Met landen zoals Guyana, Barbados, Trinidad and Tobago en Jamaica wordt gewerkt aan het bevorderen van de handelsbetrekkingen.

Focus ligt op de export van Surinaamse landbouwproducten inclusief rijst en groenten.

Verschillende handelsmissies zijn thans in voorbereiding, om marktvergroting voor het Surinaamse product en dienstverlening te realiseren, zoals binnenkort naar de Dominicaanse Republiek, en volgend jaar naar Panama, de VS en Europa.

De op het hoogste niveau herstelde betrekkingen met het Koninkrijk der Nederlanden worden politiek en functioneel voortgezet.

Het zogenaamde Makandra project, welke de technische en functionele samenwerking tussen de beide landen coördineert, wordt zowel in de breedte en diepte uitgebreid.

De samenwerking op belangrijke beleidsdomeinen zoals financiën, veiligheid, justitie, defensie, personenverkeer, onderwijs, volksgezondheid zullen worden uitgebreid, naar andere beleidsgebieden, zoals infrastructuur, waterbeheer, samenwerken met gemeenten, transport en toerisme.

Beide landen werken naar de definitieve afronding van de beschikbaarstelling van de resterende verdragsmiddelen van bijna 14 miljoen euro's ten behoeve van de gezondheidssector en ter stimulering van de productie.

Ook met de Verenigde Staten van Amerika zijn de verhoudingen volledig genormaliseerd.

Er bestaat intensief contact met de Amerikaanse regering op politiek-diplomatiek niveau.

Binnenkort zal de bilaterale relatie tussen de beide landen aan een evaluatie worden onderworpen, tijdens een ontmoeting op ministerieel en technisch niveau.

De aandacht richt zich thans op het mobiliseren van ondersteuning via Amerikaanse financiële instituten zoals de Exim Bank, de "Development for Finance Corporation" en the U.S. Agency for International Development.

Inmiddels heeft de U.S. Agency for International Development na veertig jaar afwezigheid, nu weer een kantoor in Suriname.

Het doel van deze mobilisatie is om potentiële investeerders, met wie ik recentelijk in New York ontmoetingen heb gehad, te interesseren om met Surinaamse partners, economische bedrijvigheid te creëren in ons land.

De relatie met onze diaspora in de wereld, maar zeker in Europa wordt beschouwd als een potentiële bron voor ondersteuning en ontwikkeling.

In de komende periode zal het beleid hieromtrent gericht zijn om deze Surinamers in te zetten voor concrete projecthulp, ten behoeve van gemeenschapsprojecten, die de leefbaarheid op buurtniveau moeten helpen verbeteren.

Daarnaast zien wij ook de netwerkcapaciteit van deze groep als een mogelijkheid om investeerders, ten behoeve van verschillende sectoren, aan te trekken.

Regelmatige bezoeken van hoge regeringsfunctionarissen hebben uitdrukking gegeven aan de verbeterde relaties resulterend in technische samenwerking en financiële ondersteuning.

Met ondersteuning van de Zwitserse regering worden voorbereidingen getroffen voor het openen van een bilaterale en multilaterale diplomatieke missie in Geneve.

Suriname is het enige land in deze regio, dat tot op heden, geen vertegenwoordiging heeft bij de Wereld Handels Organisatie en de aldaar gevestigde VN-organen.

Wij verwachten enorme technische bijstand en financiële middelen om onze binnenlandse expertise en capaciteit te kunnen vergroten en te kunnen mobiliseren.

Dit is van groot belang bij het voorbereiden van ons land, op hetgeen noodzakelijk zal zijn, wanneer de commerciële oliewinning zal beginnen.

Voorzitter,

Met onze traditionele partners, in Zuid-Oost Azië, India, China en Indonesië, zijn de betrekkingen bestendig en op vele gebieden geïntensiveerd.

Met India is in 2023 de bilaterale schuld succesvol geherstructureerd.

Met India is een groot aantal ontwikkelingssamenwerkingsprojecten geïnitieerd, die thans via de door mij ingestelde commissie worden gemonitord.

De relaties met de Volksrepubliek China zijn uitstekend en er wordt intensief overleg gevoerd voor de schuldherschikking.

Ook met Indonesië zijn de relaties versterkt, die hechter zijn geworden met de detachering van de Surinaamse ambassadeur in Jakarta.

Het ligt in de bedoeling nog dit jaar een bezoek op hoog niveau aan Indonesië te brengen.

Waarbij het doel is, om een aantal belangrijke overeenkomsten te sluiten, om de economische samenwerking verder te verstevigen.

Onze aanwezigheid in Afrika beperkt zich thans tot een missie in Marokko en Ghana.

Het Midden-Oosten, met name Saudi-Arabië, Israël en de Verenigde Arabische Staten, blijft ook een gebied van bijzondere interesse.

Voorzitter,

Ons land heeft eind vorig jaar ook formeel de Europese Unie geschreven om tot afschaffing van de visumplicht voor Surinamers voor de Schengenstaten te komen.

Inmiddels zijn de gesprekken ter zake begonnen en zal deze in 2024 met een gericht plan van actie geïntensiveerd worden.

Voorzitter,

De veiligheidssituatie en rechtshandhaving in ons land blijven zorgen baren en vereisen drastische maatregelen.

Ik wees daar in mijn inleiding al op.

Hiervoor zal er een reorganisatie plaatsvinden van het Korps Politie Suriname, versterking van de korpsleiding alsook het benoemen van een Korpschef.

Wij moeten beseffen dat criminaliteit en criminelen, niemand en niets ontzien bij het plegen van hun meedogenloze daden.

Wij kunnen allen het slachtoffer worden van hun handelen.

Ons beleid is daarom gericht op het structureel en integraal aanpakken van de criminaliteit.

Enerzijds middels een effectief dader gericht optreden, om zoveel mogelijk criminelen uit de samenleving te halen.

Anderzijds moet het beleid sterk preventiegericht zijn om het veiligheidsgevoel in de samenleving terug te brengen.

De politionele diensten zullen in 2024 voorzien worden van noodzakelijk materieel en persoonlijke equipment, om effectiever te kunnen opereren.

Specifieke aandacht gaat vooral naar de integriteit en kwalitatieve dienstverlening.

Verscheidene wetsproducten zijn voorbereid en aan uw college aangeboden en inmiddels ook goedgekeurd.

Mede in het kader van de Mutual Evaluation Report zoals de wijziging van het Wetboek van Strafrecht.

Maar ook de wijziging van de Wet ter voorkoming en bestrijding Money Laundering en Terrorismedinanciering.

Aanpak van corruptie zal prioriteit krijgen, met name naar ambtelijke corruptie en corruptie binnen het bestuur.

Voorzitter,

Voor wat betreft de grensoverschrijdende en georganiseerde criminaliteit, zal nauw samengewerkt worden met de buurlanden en andere strategische landen.

De regering is ingenomen met de goedkeuring van de Wetgeving, inzake kansspelen: Loterijwet, Wet Toezicht en Controle Kansspelen en Casinowet.

De wetten zijn nodig om te voorkomen dat Suriname gegreylist of geblacklist wordt door de Caribbean Financial Action Task Force als het gaat om witwassen en terrorismedinanciering.

Binnenkort ontvangt u de Wet Kinderombudspersoon, die de instelling van de Kinderombudspersoon regelt en zal leiden naar de verruiming van de rechtsbescherming van het kind.

Voorzitter,

Het ministerie van Justitie en Politie is met de beperkte financiële middelen in staat geweest enkele projecten uit te voeren.

Waaronder het politiebureau annex brandweerkazerne te Moengo, de renovatie van verschillende gebouwen en aankoop van voertuigen, waaronder blusvoertuigen, en diverse opleidingen voor de verschillende diensten zijn verzorgd.

Om het schrijnend tekort aan gekwalificeerde wetgevingsjuristen binnen de Surinaamse overheid tegen te gaan, is besloten om dit jaar, in samenwerking met de Anton de Kom Universiteit, wederom een Postacademische Masteropleiding tot Wetgevingsjurist te laten verzorgen.

In 2024 zal de verdere modernisering en verzelfstandiging van de Rechterlijke Macht ter hand worden genomen.

Binnen dit kader ligt er reeds een ontwerpwet, rechtspositie rechterlijke macht, bij uw college ter behandeling.

De leiding van de Rechterlijke Macht is thans compleet met de benoeming van de Procureur-Generaal, die 2 jaren voorafgaand aan haar benoeming, in het ambt heeft waargenomen.

Voor zowel het Hof van Justitie en het Openbaar Ministerie zullen RAIO-opleidingen worden gestart, zodat de professionalisering en uitbreiding van de voor de rechtshandhaving belangrijke organen, geëffectueerd kan worden.

Voorzitter,
Zoals eerder gesteld, zal criminaliteitsbestrijding een hoge prioriteit blijven hebben en hierbij zullen alle gewapende machten meer gestructureerd en gecoördineerd ingezet worden.

Veiligheid is van essentieel belang voor onze samenleving, dat hebben de ernstige incidenten op 17 februari 2023 benadrukt.

Het Ministerie van Defensie, met het leger, heeft ook een cruciale rol te vervullen bij het herstel van orde, rust en veiligheid.

De toewijding van het leger aan het beschermen van Suriname en de kernwaarden, die onze samenleving in stand houden, zijn onwankelbaar.

Er is nauw samengewerkt tussen het leger, de politie en andere veiligheidsdiensten en deze samenwerking zal verder versterkt worden.

Middels diverse operaties in het binnenland zal de zichtbaarheid vergroot worden en de ontmoediging van illegaliteit en criminaliteit plaatsvinden.

Tevens is het leger ook een ondersteuning voor kwetsbare groepen in het binnenland.

Ook in 2024 zullen de Granmati operaties plaatsvinden in het kader van haar civiele militaire relaties.

Teneinde medische hulp, renovaties en cruciale informatie te brengen naar kwetsbare groepen in de samenleving.

Het Ministerie van Defensie, zal de intensieve samenwerking met bevriende naties voortzetten om meer veiligheid en vrede te garanderen, die niet alleen in het belang is van ons land, maar de hele regio.

De 2e National Risk Assessment voor Suriname wordt uitgevoerd met expertise van het buitenland.

Suriname bevindt zich tot en met februari 2024 in de één jaar observatieperiode van de Financial Action Taskforce.

Waarbinnen wij een pakket van maatregelen moeten treffen, waarvan de coördinatie van de uitvoering, door de Anti Money Laundering Steering Council is, onder leiding is van de president.

De regering zal alles in het werk stellen dat Suriname niet in enige vorm van risico terechtkomt.

Voorzitter,

De zorg voor de volksgezondheid van de bevolking blijft hoge prioriteit.

Jaren van achterstallige investeringen wreken zich thans in het optimaal kunnen functioneren van kritieke diensten.

Tegelijkertijd zijn de huidige financiële middelen nu niet toereikend om aan alle behoeften, tijdig, en in voldoende voorraad te voldoen.

De regering heeft op de meest kritieke momenten ingegrepen en voor de meest noodzakelijke medicamenten en behoeften zorggedragen.

Echter, urgente efficiencyoperaties binnen de ziekenhuizen en de zorgsector in het algemeen zijn van groot belang om de dienstverlening te verbeteren en de kosten omlaag te brengen.

Ook diverse landen, hebben ons geholpen met medicamenten zoals India.

Investeren in aanschaf van medisch apparatuur en apparaten, middelen- en medicamentenvoorziening zal ook een hoge prioriteit hebben.

Deze regering blijft streven naar een *healthy life style* en voert in dat kader ook diverse programma's uit voor de versterking van de primaire gezondheidszorg.

Voorzitter,

Ook aan ons onderwijs hebben wij gewerkt.

Zo zijn er scholen gerenoveerd in de districten Brokopondo, Commewijne, Coronie, Sarmacca en Nickerie.

Met de Islamic Development Bank hebben we twee projecten, die in afrondende fase zijn:

- Het Enhancement of Technical and Vocational Education and Training project, welke als fundament heeft het verbeteren en versterken van de kwaliteit van het Lager Beroepsonderwijs.
- Binnen dit project worden drie praktijkcentra gebouwd en ingericht, met geavanceerde machines, en gereedschappen, in de rurale gebieden te Atjoni, Brokopondo en Apoera.
- En het Secondary and Technical Education Support project data, heeft als doelstelling om de toegang tot het secundair onderwijs te vergroten, alsook de kwaliteit van het secundair onderwijs te verbeteren.
- Deze week zijn er tevens twee schoolcampussen op middelbaar niveau te Para en Moengotapoe opgeleverd, die totaal 1140 studenten zullen accommoderen en huisvesting zullen bieden aan circa 500 studenten van onder andere het binnenland.
- Deze campussen welke voornamelijk met zonne-energie worden voorzien.

Voorzitter,

Ook hebben wij schoolvoeding verschaft voor de studenten die zonder voeding op school komen.

Het Instituut van de First Lady, als initiatiefnemer, heeft vooral getrokken aan dit brodenproject en dit zal gecontinueerd worden.

Ook hebben we gesprekken gevoerd over het vergroten van het onderwijsbudget voor studiefinanciering en studietoelagen.

Wij zullen het pakket van studiefinanciering uitbreiden en mogelijkheden uitwerken om studenten tegemoet te komen met financiële steun.

Maar ook budget voor moderne leermiddelen zoals goede internet faciliteiten, boeken, computers en ICT-lokalen.

Voorzitter,

Op het gebied van de olie-exploratie kunnen we rekenen op de positieve effecten van de beslissing van het Franse concern Total Energies, om voorbereidingen te treffen voor de winning van olie in het jaar 2028.

Dit zal een positieve impact hebben op onze economie, lokale bedrijven en werkgelegenheid.

Een belangrijk aspect waarbij we al stappen hebben gezet, is het borgen van een structuur, dat toekomstige inkomsten niet de speelbal worden, van opportunistische politiek of corruptie.

In 2020 hebben we al eerste, verkennende gesprekken gehad met bijvoorbeeld de grondleggers van de “Sovereign Wealth Fund” van Noorwegen.

We bouwen voort op de ervaringen van zulke landen, die model hebben gestaan voor ons eigen Spaar- en Stabilisatie Fonds.

Ook op het gebied van Gas, is de presidentiële studiegroep Gas Exploitatie intensief bezig, met de laatste adviezen op dit gebied.

We blijven kijken naar de toekomst op dat gebied.

We kijken ook naar de landen in de regio, die op dat gebied al veel verder zijn.

Het moet duidelijk worden wat de effecten zijn, wat de gevolgen zijn, maar vooral hoe we het meeste voordeel voor ons geliefd land Suriname eruit kunnen halen.

Voorzitter,

Het Public Sector Reform traject is succesvol uitgevoerd, waarbij 85% van het landsdienarenkorps zich geregistreerd heeft.

In dat kader staat voor 2024 op schema, de introductie van nieuwe stimuluspakketten, en de herplaatsing van landsdienaren/ambtenaren naar de private sector, c.q. zich vestigen als zelfstandige ondernemer. Voorzitter,

Ten aanzien van de houtsector, zijn er enkele acties ondernomen, namelijk: Proces dat is ingezet, om de houders, van de niet benutten, c.q. niet optimaal benutte, concessies agressiever aan te manen.

Het automatiseringssysteem, Sustainable Forest Information System Suriname, als onderdeel van het Nationale Bosmonitoringssysteem, is verder uitgebouwd ter verbetering van de registratie en traceerbaarheid van de gekapte houtblokken.

Opzetten van een meldkamer, waardoor het mogelijk is om middels camera livesysteem de controle vanuit het hoofdkantoor van SBB te verbeteren.

Vooraf bij de boswachtersposten, langs de posten op Stolkersijver, Paranam, Libanonweg, Pikin Saron en Redi Doti.

Er zijn trainingen verzorgd, om de veiligheid bij de uitvoering van bosbouwoperaties te verbeteren en met name bij de velling.

Ook zijn er, ter versterking van duurzaam bosbeheer, en het verhogen van de inkomsten, uit de houtsector de tarieven van de bosbouwheffingen aangepast, wat zal leiden tot verhoging van de inkomsten met 170%, uit deze sector.

Dit jaar is er maar liefst 390.000 m³ hout geëxporteerd met gerealiseerde exportinkomsten van US\$ 81,3 miljoen.

Tevens zal de export van rondhout uitgefaseerd worden.

Voorzitter,

Het Bauxiet Instituut Suriname zal naar verwachting wederom een prominente plaats moeten innemen in het economisch bestel.

De commissie Ontwikkeling West-Suriname Bakhuis Bauxiet, die ik heb ingesteld, kijkt ook uit naar het aantrekken van investeerders, voor dit decennia-oud project.

De bedoeling is om dit jaar nog een Request for Expression of Interest, de wereld in te sturen, waarop bedrijven en consortia kunnen reageren.

Het Bauxiet Instituut Suriname speelt een belangrijke rol in het verzamelen van data, informatie, en andersoortige gegevens om deze activiteiten in te vullen.

Om de drempel, te investeren in West-Suriname, zo laag als mogelijk te maken.

Voorzitter,

Zoals ik in het begin aangaf, afgelopen jaar heeft ons land, net als de rest van de wereld, vele uitdagingen gehad.

Zo was dan ook, één van de belangrijkste zorgpunten, in 2023, de hoogte van de prijzen voor basisgoederen.

In een situatie van relatieve koersstabiliteit, zijn de prijsverhogingen, voornamelijk het gevolg van import-inflatie mede vanwege de internationale omstandigheden, onder andere de oorlog in Oost-Europa en de kosten van containervervoer.

De regering is doende om zeer binnenkort voldoende basisgoederen te laten importeren.

Om de kosten voor de burger zo laag mogelijk te houden, zijn drieëntwintig basis- en strategische goederen vrijgesteld van invoerrechten, consentrecht en gedeeltelijk van statistiekrecht.

Verder zijn er vijfendertig goederen vrijgesteld van BTW, waaronder ook deze basisgoederen.

De voortzetting van vrijstellingen zal garantie bieden aan de continuïteit en beschikbaarheid van betaalbare basisgoederen, wat de levensstandaard van onze gemeenschap ten goede zal komen.

Om ervoor te zorgen, dat de maximale prijzen voor basis- en strategische goederen, worden nageleefd, voert de Economische Controle Dienst, ECD, landelijke controlewerkzaamheden uit.

De regering doet haar uiterste best om prijsopdrijvingen aan te pakken, maar kan niet overal tegelijkertijd aanwezig zijn.

Met onze gerichte voorlichting en betrokkenheid van de gemeenschap kunnen we meer bereiken.

Voorzitter,

Eerder heb ik benadrukt dat de noodzakelijke financieel-economische maatregelen, negatieve effecten hebben gehad op het besteedbaar inkomen van bepaalde delen in onze samenleving.

En dat we daar, als regering, oog voor hebben.

In het komende begrotingsjaar zal de efficiëntie van de nationale registratie en tijdige uitbetaling verder opgevoerd worden.

Voor nu, kan ik u en uw college mededelen dat de verhoging van de sociale voorzieningen voor de vierde keer in drie jaar tijd verhoogd zijn.

Algemene Kinderbijslag is nu SRD 200 per kind.

Algemene Oudedagsvoorziening is nu SRD 1750 per persoon.

Financiële Bijstand aan mensen met een beperking is nu SRD 2500 per persoon.

Financiële Bijstand aan sociaal zwakke huishoudens is nu SRD 1750.

De toekenningsvoorwaarden van de sociale uitkeringen zijn versoepeld en gemoderniseerd.

In januari 2023 is het ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting van start gegaan met het Sociaal Programma.

Er is gebruik gemaakt van het Social Beneficiary Program, de eerste stappen tot financiële inclusiviteit.

De koopkrachtversterking van SRD 1.800 wordt gegeven aan seniorenburgers, mensen met een beperking en kwetsbare huishoudens.

Voor zover het budget van de overheid het toelaat Voorzitter, zal de regering alles in het werk stellen, om de genoemde bedragen voor de kwetsbare groepen verder op te trekken.

In de loonbelasting is de belastingvrije grens voor werknemers opgetrokken naar SRD 7500 Surinaamse dollars per maand.

Ook de belastingschijven zijn aangepast.

Voorzitter, hiernaast is aan de ambtenaren, en met hen gelijkgestelden, een koopkrachtversterking van SRD 2.500 Surinaamse dollars per maand toegekend, waarbij ook de gepensioneerde ambtenaar 70% van dit bedrag ontvangt.

Voorzitter, samen met de minister van Onderwijs, de minister van TCT, Telesur en E-gov, is overeenstemming bereikt, dat de scholen dit jaar nog van gratis internet voorzien zullen worden.

Ook komt er een sociaal pakket van Telesur voor studerenden in verband met internetgebruik per huishouden.

Voorzitter,

Van groot belang is ook het identificeren en vastleggen van de nieuwe armoedegrens.

Voorzitter, thans wordt uitgewerkt, een basisgoederen- pakket tegen een betaalbare prijs voor een periode van één jaar.

Voorzitter,

We streven ook ernaar om degenen tegemoet te komen die zonder overheidssteun niet in staat zijn hun woonsituatie te verbeteren.

We leave no one behind, we laten niemand achter!

Voor het dienstjaar 2023 is daarom de steun voor Sociale Woningbouw, renovatie, herstel en reparatie, opgetrokken van SRD 30.000 naar SRD 54.000.

Meer dan 150 gezinnen, voor het dienstjaar 2023 hebben we geholpen!

Voorzitter,

Ook het Woningbouwproject Koela 2.0 is van start gegaan, waarbij middels dit project wordt gewerkt aan oplossingen voor het huisvestingsprobleem.

Het is de bedoeling, dat dit jaar nog, de eerste sleutels worden overhandigd.

Op dit project zullen 93 wooneenheden, bestaande uit appartementen, geschakelde en gestapelde woningen, huurwoningen en koopwoningen gebouwd worden.

Voorzitter, in een adem, wens ik hier ook te noemen, het Landelijk Woningbouwprogramma van de overheid.

Na een gedegen voorbereiding, is het programma op 25 augustus 2023, officieel fysiek gestart, waarbij intussen op Reeberg, Merveille en Peprepin, samen circa 1.300 kavels bouwrijp worden gemaakt.

Hierbij wordt aan de burgers een voordelige financieringsfaciliteit aangeboden, in de vorm van goedkope bouwleningen, tegen een rente van 7%.

De regering heeft ook geluisterd naar de vraag van de sociale klasse en is ook drukdoende, om in het woningbouwprogramma, een model te ontwikkelen voor deze categorie.

Dit model zal binnenkort worden geoperationaliseerd.

Voorzitter,

In de afgelopen maanden heeft de uitgifte van gronden veel aandacht getrokken.

De regering heeft besloten fundamentele aanpassingen en controlemechanismen in te voeren bij de aanvraag, behandeling, veldinspectie en afhandeling van grondaanvragen.

Elke Surinamer heeft het recht op een stuk grond, en moet zich geen zorgen maken, dat door omstandigheden het van hem of haar zal worden afgepakt.

Grondspectulatie zal met urgentie aangepakt worden.
En zal de afhandeling van de oude aanvragen voor grond door een ondersteuningsunit afgehandeld worden.

Ter garandering van meer zekerheid, aan de samenleving, is afgelopen woensdag, in de regeringsraadvergadering, goedgekeurd, de omzetting, van de titel grondhuur, naar eigendom.

Er zullen voorlichtingscampagnes gevoerd worden, ten behoeve van belanghebbenden.

Voorzitter,

In de afgelopen periode zijn er vanuit het Ministerie van LVV en waar nodig, in samenwerking met stakeholders, binnen en buiten de overheid, diverse projecten voorbereid, waarvan een aantal reeds in uitvoering zijn.

Ik houd u een aantal van deze projecten thans voor: Ter vergroting van de marktkansen, zijn middels het SAMAP-project, meer dan 400 boeren geholpen, aan agrarische inputs, en hebben anderen, diverse trainingen mogen volgen.

Het Suriname Agricultural Technology Cooperation Center Project, is momenteel in samenwerking met China, te Tijgerkreek in Saramacca, in uitvoering en zal volgens verwachting, binnen een jaar opgeleverd worden.

Hier worden diverse groente- en fruitsoorten, zowel in kas als buitenteelt, uitgeteeld en gekoppeld aan trainingen, voor jongeren en boeren.

Het IDB Agricultural Competiveness Program behelst de bouw van het labcomplex, residu- en veterinaire, alsmede het Clusterlab.

Dit project was sedert 2017 gestopt.

Onlangs zijn de activiteiten, na heronderhandelingen met de EU en IDB, weer opgestart en zullen binnen een half jaar afgerond zijn.

In Nickerie is door FAI, 200 hectaren land beschikbaar gesteld om bembepalers te faciliteren voor productie van groente en fruit.

Door de National Plant Protection Organisation van Barbados is onlangs goedkeuring verleend aan Suriname, om met export van een aantal gewassen te starten.

Er wordt doorgewerkt aan de Pest Risk Assessment voor meerdere gewassen.

Door India is een maand geleden ook 1 miljoen USA-dollar, als grant ontvangen, voor het opzetten van een verwerkingsunit voor markoesa-teelt.

Door tussenkomst van de Braziliaanse Ambassade is een samenwerkingsrelatie opgestart, met het agrarisch onderzoeksinstituut Embrapa.

In november a.s. worden de eerste gewasonderzoeken uitgezet voor de teelt van mais en soja.

Voorzitter,
Kortom, in 2023 is er veel gedaan op het gebied van de agrarische sector.

Ook is in voorbereiding het opzetten van een faciliteit, voor het fabriceren van verpakkingsmaterialen, als dozen op het terrein van de Melkcentrale.

En drie dagen geleden, op 26 september jl., is een kokospalmbedrijf Pommeroon te Coronie gelanceerd, voor de uitbreiding van kokosteelt.

Het ananasproject is gestart in La Poole, en in Cabendadorp wordt ook een survey gehouden, onder de ananastelers.

Suriname heeft de potentie om op het gebied van agrarische productie, veel te betekenen voor de regio en zelfs ook buiten de regio, in het kader van voedselzekerheid.

Voorzitter,
In het kader van de uitvoering van het watertransportbeleid zal ook dit jaar het uitdiepen van de vaargeul van de Surinamerivier worden voortgezet.

De toegankelijkheid naar onze havens moet gegarandeerd blijven en om concurrentievoordeel te garanderen voor de Surinaamse bedrijven.

Ook het watertransport in het binnenland geniet prioriteit om doelmatig invulling te kunnen geven aan personen- en goederentransport.

Momenteel worden er in de districten Marowijne, Brokopondo, en Sipaliwini, boottrajecten onderhouden, van en naar de verschillende dorpen.

De ordening van het landtransport, met name het openbaarvervoer, zal ook ter hand worden genomen.

Ons beleid, ten aanzien van luchttransport, is om zowel onze wet- en regelgeving verder aan te passen, conform de internationale standaarden, op het gebied van “safety” en “security”.

Voorts, zal het project, Surinaamse vliegdiensden binnenland, gecontinueerd worden.

Dat houdt in, dat lijndiensten worden uitgevoerd van Zorg en Hoop naar verschillende dorpen in het binnenland en visa versa, tegen een gesubsidieerd tarief.

De gebieden zijn onder meer, Godoholo, Cottica, Kajan/Djumu, Drie Tabiki, Kwamalasamutu, Pusugrunu en Paloemeu/Tepu.

Voorzitter,

Toerisme is anno 2023, één van de belangrijkste, en meest duurzame, economische groeisectoren van Suriname.

De prognoses wijzen uit, dat deze trend, zich de komende jaren zal voortzetten.

Suriname behoort, tot de weinige landen, met veel primair bos, 93% en is carbon negatief.

Met onze rijkdom van bio- en culturele diversiteit, zijn daarom onze natuur- en cultuurtoerisme, de producten, die de positie van Suriname, op de regionale en internationale toeristenmarkt, versterken.

Alle strategieën en beleidsmodellen, worden altijd uitgevoerd, in overleg, met de bedrijven in de sector, strategische partners, en overige essentiële stakeholders.

Voorzitter,

Gerichte inspanningen, voor de kleine goudmijnbouw, zijn belangrijk, zodat de activiteiten van deze sub sector, binnen het formele circuit, gebracht kunnen worden.

Onder andere, door het bevorderen, van de illegale mijnbouwtransitie, tot legale kwikvrije, klein mijnbouwrecht houders.

Door deze transformatie, naar mijnbouwrecht houders, waarbij er regulering zal plaatsvinden, naar een formele status, zal ecologisch verantwoord, mijnen en verwerkingsactiviteiten, worden afgedwongen.

Ook kan er een fiscale bijdrage, uit deze activiteiten, worden gevorderd.

De geplande activiteiten, zullen worden uitgevoerd, in het vierde kwartaal, van het jaar 2023.

Het proces voor gebruik van kwik, en andere milieuverontreinigende producten, bij de goudwinning, wordt verder gefaseerd afgebouwd.

Bij het naleven, van het MINAMATA-verdrag, is het beleid nog steeds gericht, om het gebruik van kwik, bij de goudwinning, gefaseerd uit te bannen, door het treffen van maatregelen.

In dit kader zal in 2024, The Global Opportunities, for Long-term Development, in Artisanal and Small Scale Mining Program, ook zijn bijdrage leveren, aan de mijnbouwsector van Suriname.

Dit project, heeft als doel om een reductie, te bewerkstelligen, van 6 ton kwik uitstoot, in onze samenleving, over een periode van vijf jaar.

De regering is nadrukkelijk doende, om onze leef-, woon- en werkomgeving, op een gestructureerde, planmatige en veilige manier in te richten.

Hiertoe, zal het ministerie van Ruimtelijke Ordening, en Milieu, verschillende beleidsraamwerken ontwikkelen.

Gezien de “wildgroei” van bebouwing, zijn bepaalde natuurlijke voorzieningen verstoord, met gevolgen voor beheersing van afwatering, en publieke last als gevolg van geluid, verkeerscongestie etc.

De Nationale Biodiversiteit Strategie en Actieplan, en Nationaal Bio-veiligheid Actieplan, zijn geactualiseerd.

Suriname, is een van de eerste landen in de wereld, die haar Nationaal Bio-veiligheid Actieplan, aan het updaten is, op basis van de nieuwe biodiversiteit targets, die zijn aangenomen tijdens COP15.

In 2024, zullen de beleidsraamwerken, op het stuk van, waterkwaliteit, bio-veiligheid, landbeheer, afvalverwerking, klimaatverandering, carbon credit, etc., vertaald worden in concrete actieplannen, om de leefbaarheid, van onze ruimtelijke omgeving, effectief te verbeteren.

De ontwikkelingen, die wij nu doormaken, zullen Suriname in staat stellen, mee te gaan met de carbon credit marktontwikkeling, ter financiering van de nodige klimaatacties.

Dit is een urgent wereldagenda, en aan veel ontwikkeling, en steeds nieuwe inzichten onderhevig.

Voorzitter,
Carbon credits, worden het nieuwe, op de wereldmarkt, te verhandelen product.

En Suriname, heeft er gelukkig veel.

Ons land, heeft over de periode 2015-2021, recentelijk op basis van de arbeid, van onze eigen experts, onze carbon credits kunnen registreren.

Dat; op het registratiesysteem van UN-FCCC, het orgaan van de Verenigde Naties, dat zich bezighoudt met klimaatverandering.

Voorzitter,
Ook het afgelopen jaar, is Suriname actief geweest, binnen de internationale gemeenschap, en de allianties, die wij hebben gesloten.

Zo hebben wij, samen met de 7 overige Amazonelanden, bij de onlangs gehouden, Amazon Cooperation Treaty Organization, bijeenkomst in Brazilië, concrete afspraken gemaakt.

We hebben urgente acties uiteengezet, ter voorkoming, van verder verlies, en aantasting van onze Amazone.

Een van de zeer belangrijke uitkomsten is, dat ook wij, voor 2030, ontbossing, ten gevolge van illegale mijnbouwactiviteiten, zullen tegengaan.

Duurzame ontwikkeling, in het kader van onze bossen, biodiversiteit, en de rol van de tribale en inheemse leefgemeenschappen daarin, zijn ook enkele, van de vele punten, waar gezamenlijke standpunten over zijn genomen.

De gemaakte afspraken en toezeggingen, zullen dienen als leidraad, voor het te voeren nationaal beleid.

Elk deel van onze biodiversiteit, dat we in leven kunnen houden, telt.

Thans is in voorbereidende fase, het pilotproject Climate Smart Forestry, dat onder andere als doel heeft, 40% emissiereductie, in vergelijking met de huidige methode, van houtkap.

Langs de gehele kustlijn, zijn metingen verricht, van de mangrovebossen, en hun groei om de status, de veranderingen, en recente data te verzamelen, van de koolstofopslag en de oppervlakten, van de mangrovebossen in Suriname.

Voorzitter,

Als regering, creëren we randvoorwaarden scheppend, en flankerend beleid, ter stimulering van projecten, die uitgevoerd worden door de private sector.

Hierbij noem ik, de projecten in het kader, van spin-off van de oil and gas.

En we denken aan, investeringen die gepleegd worden, van Kuldipsingh Group, Exxon, Total Energies, Haliburton, Schlumberger, en DP World.

Tevens, zien we diverse Surinaamse bedrijven, die partneren met buitenlandse bedrijven.

Ontwikkelingen, die indirect te maken hebben, met de spin-off, en toerisme, die aan het groeien is, zoals de investeringen in de diverse hotelketens, investeringen in appartement complexen, en investeringen in de entertainment sector en ecotoerisme, resorts, alsook malls met internationale standaarden, en investeringen in real-estate.

Ook de investering in parboil rijstindustrie, en kaf-verwerking in Nickerie, alsook de toename van het aantal internationale callcenters in ons land, zijn hiervan een effect.

Ook zien we, dat de lokale productie, op de Surinaamse markt, aan het toenemen is.

En al deze investeringen creëren werkgelegenheid, en dragen bij, aan de groei van de economie.

En de regering zal doorgaan, met de samenwerking met de public private partnership.

Het vraagstuk van een te kort aan arbeiders, zullen we met onze bevriende naties samen oplossen, om bij te dragen aan de ontwikkeling van Suriname.

Middels marktgericht en beroepsonderwijs, zullen we Surinamers trainen, zodat zij ook verzekerd zijn van een baan, in deze nieuwe sector van oil and gas, maar ook in de aqua-industrie-, toerisme- en agrarische sector.

Voorzitter,

Het Surinaamse volk verwacht, en eist van eenieder in deze coalitie, het algemeen en nationaal belang, voorop te stellen.

Als regeringsleider, zal ik niet aarzelen, om daar waar nodig, in het belang, van een effectieve uitvoering, van het beleid, ten behoeve van de Surinaamse bevolking, de noodzakelijke maatregelen, te treffen.

Zoals aan het begin, van mij rede aangegeven, is het van belang, om daadkrachtig verder te gaan, met de ontwikkeling van ons land, waartoe de ondernomen hervormingen, nu de ruimte bieden.

Voorzitter,

De Wet op de Basisbankrekening, is in voorbereiding, hetgeen de grondslag zal zijn, voor financiële exclusiviteit, van onze burgers.

Het zal mede dienen, als waarborging voor financiële stabiliteit, en een integere financiële sector.

Voorzitter,

Ook voor deze wet, kijken wij uit, naar de goedkeuring door uw parlement.

Ook de noodzakelijke herziening, van de kiesregeling, de grondconversie en de grondenrechten, hopen wij met uw geacht college, nog dit jaar af te ronden.

Uiteindelijk gaat het, om het belang van het volk, het Surinaamse electoraat, dat u en mij, mandaat heeft gegeven.

Voorzitter,

Staat u mij toe, via uw geacht college, mij rechtstreeks te richten, tot het Surinaamse volk.

Landgenoten, de afgelopen jaren, heeft u grote offers gebracht, om ons land, weer op een pad van herstel te brengen.

Om Suriname te redden, heeft u veel gegeven, en dat verdient erkenning, en diep respect.

U toont elke dag weer, enorme veerkracht, wat de basis is, van ons herstel en groei.

Zoals ik al zei, uw pijn bij deze offers, heb ik gezien, en daarvoor nemen wij als regering, ook de verantwoordelijkheid, omdat ze consequentie zijn, van een goed voorbereid besluit, om zaken voor eens en altijd, goed te regelen.

Ze zijn offers geweest, voor uw gezin, voor kinderen en kleinkinderen.

In de reeks van maatregelen, hebben we naar ons beste vermogen, enige verlichting, geprobeerd te brengen.

En naarmate, de economie weer gaat groeien, kunnen we ook meer voor u doen.

Onze grote leiders, als Johan Adolf Pengel, en Jagernath Lachmon, hebben gestreden voor fundamentele rechten.

Zij hebben ons, ook de lessen van “eenheid in verscheidenheid”, en nationale verbroedering geleerd.

Het is nu het moment, om die lessen toe te passen.

Ongeacht van waar wij zijn gekomen, ongeacht onze achtergrond, wij zijn Surinamers, op de eerste plaats.

Zoals ik eerder al zei, er zijn onderwerpen zoals nationale en persoonlijke veiligheid, die van nationaal belang zijn. Ze overstijgen politieke verschillen. Ook dat vergt verbroedering en elkaar de hand reiken.

En niemand zal vergeten worden, en of achtergelaten worden.

Niet in de districten, niet in het verre binnenland, niet in Nickerie, niet in Marowijne, niet in de wijken van Paramaribo.

Vanaf deze plek, dank ik ook, de vakbeweging, en het bedrijfsleven, die grote maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben getoond.

De regering, is daar erkentelijk voor, en rekent erop, dat zij partners blijven, op het pad naar economische groei, en duurzame ontwikkeling voor ons land.

Voorzitter,

Ik heb vaker opgeroepen, dat men stopt met de onverantwoorde negativiteit.

We zien momenteel een verbale, en virtuele baldadigheid, die zijn weerga niet kent.

Etnische profilering, haat zaaiende berichten die viraal gaan, fake pagina's, fake berichten, fake profielen.

Ik doe een beroep op u allen, om positief te blijven, in onze meningsvorming, en meningsuiting.

Laten wij het goede voorbeeld zijn, voor onze kinderen, en kleinkinderen. Laten wij ons geliefd Suriname, naar grotere hoogten brengen.

Gezamenlijk, ongeacht politieke, of andersoortige voorkeuren, zullen wij ons moeten inzetten, om onze samenleving te moderniseren.

Een nieuw en bloeiend Suriname, is binnen handbereik, laten we die toekomst samenbouwen, met Gado leki u fesiman.

Ik dank u, en wij bidden ook, om de zegen van de Almachtige bij uw werk!

God bless you all!

***